

Старозагорско), с. Караджаалий (Сърнево, Старозагорско), Скопие (Македония), Солунъ (Македония), с. Червена-вода (Русенско) — 7.

1875 или 1876.

с. Дичинъ (Търновско) — 1.

Безъ установена дата:

Александрия (Ромъния), с. Башкѡй (Добруджа), Болградъ (Бесарабия), с. Енджекѡй (Стоилъ-войвода, Новозагорско), с. Змеево (Старозагорско), с. Каменица (Пещерско), Нишъ (Сърбия), Одеса (Бесарабия), Плоещъ (Ромъния), с. Стрелча (Панагюрско), Харманлий, Царибродъ (Сърбия)—12.

Презъ 1866 г. се основава читалище въ Цариградъ, което се оформява като централно за сжществующитѣ вече читалища съ свой печатенъ органъ сп. „Читалище“, което започва отъ 1 октомврий 1870 г. съ главенъ редакторъ Марко Д. Балабановъ, а по-късно редакторъ става Лазаръ Йовчевъ, (бждеция екзархъ). Списанието просжществувало отъ 1 октомврий 1870 г. до 31 августъ 1875 г. (I, II, III, IV, V годишнини).

ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ЧИТАЛИЩАТА:

Да пробуждатъ народното самосъзнание, да работятъ за умственото и нравствено развитие на своитѣ членове, да подпомагатъ българската книжнина, да разпространяватъ образованието между народа, да откриватъ и поддържатъ бедни и даровити деца и пр. Много добре и по-подробно сж посочени целитѣ на нашитѣ читалища отъ покойния български екзархъ Йосифъ I, (Лазаръ Йовчевъ), въ словото, което той е произнесълъ на 16 май (Петдесетница) 1871 г., годишния празникъ на Цариградското читалище, именно: „Да се отварятъ по селата взаимни училища, да имъ се прашатъ взаимни учители, да се подкрепятъ прилежателни и бедни деца, да се помага на бѣдни или оскѣдни въ Европа ученици, да се печататъ книги на езика ни, да се разпространяватъ вестници и периодически списания въ по-заглѣхналитѣ мѣста, да се разпрѣсватъ чрезъ беседи и лекции практически и положителни познания, да се разискватъ общеполезни мѣрки, да се отвори умственъ и граждански животъ въ народа, да се обогатява книжнината ни, да се упражняватъ българскитѣ способности, да се образува животъ народенъ; съ една речъ, чрезъ читалищата да направи народътъ ни въ 10 години исполински стѣпки къмъ напредъка“.

Ето какви голѣми задачи сж си поставяли нашитѣ читалища въ предосвободителното време и благодарение на голѣмия идеализъмъ и родолюбие у тѣхнитѣ ръководители, тѣхнитѣ постижения сж били голѣми, достойни за възхищение и почитъ.

Въ предосвободителната епоха читалищата развиватъ най-похвална и разностранна дейность за просвѣта и национално осъзнаване на българина. Тѣ подкрепяха народната ни книжнина, като откупуваха по 40—50 и повече тѣла отъ излизащитѣ тогава вестници и списания, прашаха ги въ заглѣхналитѣ селски общини за просвѣта на народа. Тѣ откупуваха сжщо тѣй отъ книгитѣ на нашитѣ тогавашни писатели и ги прѣскаха между учещитѣ се. Читалищата полагаха грижи за училището: тѣ не само отваряха и поддързаха училищата въ много села и градове, но поддързаха деца на бедни родители въ тия училища, снабдяваха ги съ необходимитѣ учебници и пособия, съ дрехи, обуца и пр.;